

Turun kaupungin turvallisuussuunnitelma 2014 - 2016

Turku
18.3.2014

Sisällys

1	Sisäisen turvallisuuden ohjelma	2
1.1	Valtakunnallinen turvallisuussuunnittelu.....	2
1.2	Paikallinen turvallisuussuunnittelu	3
2	Turun kaupungin turvallisuussuunnittelu	3
2.1	Turvallisuussuunnittelun tausta	3
2.2	Työtapa	3
2.3	Kuntalaisten kuuleminen turvallisuussuunnittelussa	4
2.4	Turvallisuussuunnittelun hyödyt Turulle	4
3	Erytisryhmien asumisturvallisuuden parantaminen.....	4
3.1	Koti- ja vapaa-ajantapaturmien vähentäminen.....	5
3.2	Tulipalojen, palokuolemien ja muiden onnettomuusriskien vähentäminen.....	6
4	Ilkivallan, vahingontekojen ja katuväkivallan vähentäminen	7
4.1	Ilkivallan, vahingonteon ja väkivallan käsitteistä	7
4.2	Keinot ja toimenpiteet katuväkivallan ja vahingontekojen vähentämiseksi.....	8
4.3	Festivaalien ja kaupunkitapahtumien häiriövaikutukset kaupungissa	9
4.4	Väkivaltaisen ekstremismin torjunta	10
4.5	Lähisuhde- ja perheväkivallan torjuminen	10
5	Liikenneturvallisuuden parantaminen	11
5.1	Liikenneonnettomuustilanne Turussa	11
5.2	Henkilövahinko-onnettomuuksien vähentäminen.....	12
5.2.1	Kevyen liikenteen turvallisuuden parantaminen	12
5.2.2	Mopo-onnettomuuksien vähentäminen	13
5.2.3	Auto-onnettomuuksien vähentäminen	14
6	Päihdetorjunta	14
6.1	Taustatietoa Turun päihdetilanteesta	14
6.2	Päihdehaittojen vähentäminen.....	14
7	Maahanmuuttajien kotouttamisohjelma	15
8	Valmiussuunnittelu	16
8.1	Kunnan varautumisvelvollisuus	16
8.2	Yhteiskunnan turvallisuusstrategia.....	16
9	Turvallisuussuunnitelman käsittely toimialojen johtoryhmissä	17
10	Turvallisuussuunnittelun seuranta ja raportointi	17
11	Suunnitelman täytäntöönpanoehdotukset	17

1 Sisäisen turvallisuuden ohjelma

1.1 Valtakunnallinen turvallisuussuunnittelu

Valtioneuvosto teki 14.6.2012 periaatepäätöksen kolmannesta sisäisen turvallisuuden ohjelmasta. Ohjelma laadittiin pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmassa päätettyjen linjausten mukaisesti. Ohjelman valmistelutyötä koordinoi sisäasiainministeriö.

Sisäinen turvallisuus on määritelmän mukaan sellainen yhteiskunnan olotila, jossa väestö voi nauttia oikeusjärjestelmän takaamista oikeuksista ja vapauksista ilman rikollisuudesta, häiriöistä, onnettomuuksista ja kansallisista tai kansainvälisistä ilmiöistä johtuvaa pelkoa tai turvattomuutta.

Hallitusohjelman tavoitteena on, että Suomi on Euroopan turvallisin maa, jossa ihmiset ja eri väestöryhmät kokevat yhteiskunnan yhdenvertaisena ja oikeudenmukaisena.

Sisäisen turvallisuuden ydinsisältö muodostuu arjen turvallisuuden näkökulmasta.

Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa on 64 eri toimenpidettä turvallisuuden parantamiseksi. Toimenpiteistä noin kaksi kolmannesta painottuu ennaltaehkäiseviin toimiin. Pääosa toimenpiteistä on jatkossa pysyvää toimintaa. Ohjelmassa on määritelty kaikille toimenpiteille vastuutahot ja aikataulut toimenpiteiden toteuttamiseksi.

Suomessa asuvien hyvinvointi on yleisesti ottaen lisääntynyt, mutta samalla ongelmat kasaantuvat aiempaa näkyvämmiin pienelle joukolle ihmisiä. Ongelmat voivat kärjistyessään johtaa yksilön, yhteisöjen ja yhteiskunnan turvallisuutta heikentäviin tekoihin ja ilmiöihin. Sisäisen turvallisuuden ohjelman tavoitteena ovat toimenpiteet, joilla puututaan tunnistettuihin ongelmiin ja riskeihin ja katkaistaan yksilöiden ja yhteiskunnan turvallisuuden kannalta kielteinen kehitys. Sisäisen turvallisuuden ohjelma vahvistaa niitä väestön hyvinvointia ja yhteiskunnan elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä lisääviä toimia, joita toteutetaan laajasti yhteiskunnan eri toimintaloikoilla.

Ohjelmassa on päätetty toimenpiteistä muun muassa turvallisuuden tunteen lisäämiseksi. Tärkeimpiä yksittäisiä tavoitteita ovat alkoholista aiheutuvien turvallisuusongelmien vähentäminen, nuorten turvallisen kasvuympäristön varmistaminen, ikääntyvien turvallisuuden parantaminen ja rikoksen uhrien palvelujen parantaminen.

Keskeisimmät kotimaiset haasteet ovat syrjäytyminen ja yhteiskunnan jakautuminen.

Sisäisen turvallisuuden ohjelman valmisteluun ja toimeenpanoon osallistuvat kaikki ministeriöt ja niiden hallinnonalat. Ohjelma on valmisteltu laajassa yhteistyössä viranomaisten, kansalaisjärjestöjen ja elinkeinoelämän kanssa. Ohjelman toimeenpanoa seuraa sisäministeriö. Ohjelman etenemisestä laaditaan vuosittain raportti. Hyvä sisäinen turvallisuus edellyttää viranomaisten välistä ja järjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä sekä ihmisten itsensä osallistumista.

1.2 Paikallinen turvallisuussuunnittelu

Paikallinen turvallisuussuunnittelu on sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpanoa paikallisella tasolla. Tarkoituksena on, että paikallisesti painotetaan kullakin alueella tärkeitä asioita.

Paikallisen turvallisuussuunnitelman tavoitteena on sisäisen turvallisuuden ohjelman mukaisesti lisätä turvallisuuden tunnetta ja parantaa kaikkien kuntalaisten turvallisuutta onnettomuuksien, tapaturmien, rikosten ja häiriöiden määrää vähentämällä. Turvallisuussuunnittelu on kunnan normaalia toimintaa ja sen toimeenpanoa seuraa valtuusto.

Turvallisuussuunnitelma kokoaa yhteen sekä jo olemassa olevat hankkeet, suunnitelmat ja ohjelmat että käynnistettävät uudet hankkeet ja suunnitelmat.

2 Turun kaupungin turvallisuussuunnittelu

2.1 Turvallisuussuunnittelun tausta

Kaupunginhallituksen linjauksen mukaisesti kaupunkitasoista turvallisuussuunnittelua jatkettiin 2013–2016 valtuustokaudella pitämällä aiemman turvallisuussuunnitelman tavoitteet pääosin ennallaan ja päivittämällä suunnitelman toimenpiteitä. Turvallisuussuunnitelman päivittämisessä otettiin huomioon valtioneuvoston periaatepäätös Sisäisen turvallisuuden ohjelma 2012, kansallinen toimenpideohjelma väkivaltaisen ekstremismin ennalta ehkäisemiseksi sekä kaupungin roolin määrittely yritysturvallisuuden edistämiseksi. Päivittämisessä huomioitiin myös Turun hallintokuntien (nykyisin toimialat) lähettämät ehdotukset uusiksi toimenpiteiksi.

Aiemmin suoritetun riskikartoituksen mukaan Turun turvallisuussuunnittelussa keskitytään:

- erityisryhmien asumisturvallisuuden parantamiseen
- ilkvallan, vahingontekojen ja katuväkivallan ehkäisemiseen
- päihdetorjuntaan
- liikenneturvallisuuden parantamiseen.

Erillisohjelmoina keskitytään maahanmuuttajien kotouttamiseen (oma kotouttamisohjelma) sekä väkivaltaisen ekstremismin ennalta ehkäisyyn.

2.2 Työtapa

Turvallisuussuunnitelmaa valmistelivat ne tahot ja henkilöt, joiden tehtäviin turvallisuussuunnittelu kuuluu muutenkin.

Turvallisuussuunnittelutyössä mukana olevat ryhmät jakaantuvat kolmeen eri ryhmään: ylin johtoryhmä, Turun turvallisuustyön koordinoitiryhmä sekä kaupungin turvallisuuden seurantaryhmä.

Paikallisen turvallisuussuunnittelun ylimmän johtoryhmän muodostavat Turun kaupunginjohtaja Aleksis Randell, ylijohtaja Kari Häkämies, aluehallintovirasto, poliisipäällikkö Tapio Huttunen, Lounais-Suomen poliisilaitos, pelastusjohtaja Jari Sainio, Varsinais-Suomen pelastuslaitos ja Turun kaupungin riskienhallintapäällikkö Heikki Vähäkuopus.

Kaupunginjohtajan päätöksellä Turun turvallisuustyön koordinoitiryhmän muodostavat:

- riskienhallintapäällikkö Heikki Vähäkuopus, konsernihallinto, koordinoitiryhmän puheenjohtaja
- valmiuspäällikkö Kari Leino, aluepelastuslaitos
- hallintoylihoitaja Taina Soini, hyvinvointitoimiala
- palvelupäällikkö Niko Aaltonen, kiinteistöliikelaitos
- tapahtumakoordinaattori Kimmo Hyyppä, konsernihallinto
- perusopetuksen rehtori Lauri Tiikasalo, sivistystoimiala
- hallinto- ja taloussihteeri Elina Maunu, konsernihallinto, koordinoitiryhmän sihteeri
- menetelmä- ja strategia-asiantuntijana erityisasiantuntija Timo Collanus
- kehittämisspäälikkö Maarit Luukkaa, maahanmuuttoasioiden koordinaattori, toimii ryhmässä tarvittaessa alansa asiantuntijana.

Poliisilaitoksen edustajana koordinoitiryhmässä toimi aiemmin komisario Kai Loukkaanhuhta. Nykyisenä edustajana on rikosylitarkastaja Jukka Mäkilähde. Suunnittelija Heikki Niemi on toiminut Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen toisena edustajana. Koordinoitiryhmän kokouksiin kutsutaan tarvittaessa mukaan muita asiantuntijoita.

Kaupungin turvallisuuden seurantar ryhmä muodostuu turvallisuuden koordinoitiryhmästä sekä päihdetyöhön, kotouttamisohjelmaan, väkivaltaisen ekstremismin, lähisuhde- ja perheväkivallan torjumistyöhön liittyvien työryhmien vastuuhenkilöistä sekä kaupungin liikennesuunnittelun ja viestinnän edustajista. Seurantar ryhmän kokouksiin kutsutaan tarpeen mukaan myös muita asiantuntijoita sekä kolmannen sektorin edustajia.

2.3 Kuntalaisten kuuleminen turvallisuussuunnittelussa

Kuntalaisten, asukkaiden kuuleminen on koettu tärkeäksi turvallisuussuunnittelussa. Asukkaiden mukaan ottamista turvallisuusyhteistyöhön halutaan tehostaa. Kuuleminen tullaan toteuttamaan vuosittain, nykyisen turvallisuussuunnitelman voimassaoloajan. Ensimmäinen asukkaiden kuulemistilaisuus pidetään vuonna 2014. Asukkaiden kuulemisessa hyödynnetään asukasjärjestöjä. Tavoitteena on selvittää, mikä on asukkaiden näkemykset turvallisuussuunnittelussa esiin nostettuihin ongelmiin ja turvallisuusasioihin.

2.4 Turvallisuussuunnittelun hyödyt Turulle

Parantunut turvallisuus lisää kaikenikäisten kuntalaisten elämänlaatua. Turvallisuus on myös imagotekijä ja se lisää kunnan kilpailukykyä ja houkuttelevuutta niin asukkaiden kuin yritystenkin näkökulmasta.

Hyvä turvallisuus tuo myös taloudellista hyötyä mm. säästöinä terveydenhoito- ja sosiaalimenoissa.

Turvallisuustyössä painottuvat ennalta ehkäisevä työ, suunnitelmallinen ja pitkäjänteinen toiminta ja laaja-alainen näkemys, joiden tehokas toteutuminen edellyttää verkostoitunutta työtapaa. Kaupungin eri toimialojen edustajien, poliisin, pelastustoimen ja kolmannen sektorin edustajat kokoava keskustelufoorumi on luonut mahdollisuuksia uusille toimintatavoille ja tehostanut tiedonvälitystä. Yhdessä tekeminen lisää toiminnan tehokkuutta.

3 Erityisryhmien asumisturvallisuuden parantaminen

Turvallisuussuunnitelman erityisryhmiksi on rajattu tässä selvityksessä ikääntyneet, vammaiset, mielenterveyskuntoutujat ja päihdeongelmaiset.

Erityisryhmätarkastelun ulkopuolelle jääneiden lasten ja maahanmuuttajien tärkeää asemaa halutaan kuitenkin korostaa. Valitut toimenpiteet vaikuttavat jollakin tasolla kaikkien ihmisten asumisturvallisuuteen, riippumatta siitä, luokitellaanko heidät tässä rajattuun erityisryhmään. Asumisturvallisuuteen vaikuttavissa asioissa keskitytään tapaturmiin ja onnettomuuksiin. Asumisturvallisuuden heikkenemiseen vaikuttavaa väkivaltaa ja rikollisuutta ei käsitellä.

Suurin osa erityisryhmiin kuuluvista henkilöistä asuu tavallisissa asunnoissa. Valtakunnallinen linjaus painottaa tavallisen kotona asumisen ja avohoidon ensisijaisuutta. Nykyään koti- ja tukipalvelujen piirissä onkin aiempaa huonokuntoisempia ihmisiä, mikä osaltaan lisää asumisen tapaturmariskejä. Tapaturmista yleisimpiä ovat kaatumistapaturmat ja tulipalot. Asumisturvallisuuden parantaminen tukee toimintakyvyn ylläpitämistä ja luo edellytykset asua omassa kodissa mahdollisimman pitkään. Ennalta ehkäisevän toimintatavan ja yhteistyön vahvistaminen ovat keskeisiä kehittämisen painopisteitä. Toimintakyvyn heikkeneminen aiheuttaa vaaratilanteita ja vaikeuttaa toimintaa hätätilanteissa ja pelastautumista. Toimintakyvyn säilyminen vähentää tapaturmia ja onnettomuuksia sekä turvaa kotona asumisen mahdollisimman pitkään.

3.1 Koti- ja vapaa-ajantapaturmien vähentäminen

Tapaturmat ovat keskeinen kansanterveysongelma ja aiheuttavat paljon ihmillistä kärsimystä. Tapaturmien vaikutukset ilmenevät kielteisinä seurauksina yksilöiden, yhteisöjen ja yhteiskunnan tasolla – esimerkiksi kuolemina, sairaalahoidon tarpeena, pysyvinä vammautumisina ja poissaoloina työstä. Niistä arvioidaan aiheutuvan neljän miljardin kustannukset vuodessa. Tapaturmat ovat Suomen neljänneksi yleisin kuolinsyy. Suurin osa tapaturmista ja onnettomuuksista sattuu kotona ja vapaa-aikana. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisy on osa valtioneuvoston strategiaa turvallisuuden edistämisen linjauksia. Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa tavoitteeksi on asetettu, että Suomi on Euroopan turvallisimma maa. Tämän saavuttamiseksi myös koti- ja vapaa-ajan tapaturmia on suuresti vähennettävä. Nyt Suomi on EU-maiden välisessä vertailussa 20. sijalla.

lääkällä henkilöllä kaatumisen riskitekijät ovat useimmiten henkilöstä itsestään johtuvia. Vaaratekijöitä ovat mm. heikentynyt tasapaino- ja lihasvoima, väsymys, huimaus, liikkumisvaikeudet, sairaudet yleensä, lääkkeiden käyttö, puutokset ravitsemuksessa ja nestetasapainossa, alentunut kuulo sekä muutokset näkökyvyssä. Myös ikääntyneiden alkoholin käyttö on viime vuosina lisääntynyt. Ulkoisista tekijöistä kaatumiseen vaikuttavat esim. kävely-pinnat, liukas lattia tai piha, portaat, huonekalut, kompastuminen mattoon tai kynnykseen, huono valaistus, huonot jalkineet jne. Kotona asuvista yli 65-vuotiaista joka kolmas kaatuu vähintään kerran vuodessa ja laitoksissa asuvista jopa puolet. Tehokkaan kaatumisen ehkäisyn järjestäminen on moniammatillista yhteistyötä. THL:n IKINÄ-malli sopii kaikkien iäkkäiden kaatumisten ehkäisyn järjestämisen malliksi, toimintaympäristöstä riippumatta (THL 2012).

Liukastumisten ja kaatumisten ehkäisemiseksi tulee painottaa oman toimintakyvyn ylläpitämistä sekä henkilöstä itsestään johtuvien ja ulkoisten syiden poistamista. Keskeisessä osassa on kotikäyntien yhteydessä suoritettava asiakkaiden opastus ja neuvonta. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöt ovat merkittävässä roolissa, kun erityisryhmien asumisturvallisuutta halutaan yleisesti parantaa, koska heillä on usein suurin ja läheisin kosketuspinta erityisryhmiin kuuluviin ihmisiin.

Kehitysvammaisen vaikeudet ymmärtämisessä, ajattelun konkreettisuudessa, oppimisen hitaudessa, sosiaalisessa selviytymisessä, oheis- ja lisävammat tai sairaudet asettavat asumiselle erityisiä rakenteellisia vaatimuksia. Vammaisten asumisturvallisuudessa on kiinnitettävä erityistä huomiota kulkureittien esteettömyyteen, riittävään valaistukseen, ympäristön hallintalaitteisiin ja turvapuhelimien käyttöön.

Useimmat mielenterveyshuollon asiakkaista asuvat tavallisissa vuokra- ja omistusasunnoissa. Sosiaalisen verkoston kaventuminen, arjen asioiden hoitamattomuus ja fyysisen ja psyykkisen toimintakyvyn aleneminen vaikuttavat siihen, että mielenterveyden häiriöstä kärsivä henkilö tarvitsee tukea turvalliseen asumiseen. Lisäksi kuntoutujilla voi olla päihderiippuvuutta sekä somaattisia sairauksia, jotka on huomioitava asumisessa ja tukipalveluissa. Mielenterveyskuntoutujien asumisen turvallisuuden kannalta suurimpia haasteita ovat voinnin nopeat muutokset. Tapaturmavaaroja aiheutuu mm. siitä, että suuri osa mielenterveyskuntoutujista asuu ahtaasti, tupakoi ja käyttää päihteitä. Usein heillä on myös epävarma vuokrasuhde. Lääkkeiden käytössä ilmenevät ongelmat voivat altistaa tapaturmille. Palovaaraa aiheuttavat myös pakonomainen tavaroiden kerääminen ja varastoiminen. Kodinkoneet ja laitteet voivat olla huonokuntoisia. Tulipalovaara on näin normaalia suurempi.

Alkoholi on eräs merkittävimmistä tapaturmia aiheuttavista tekijöistä. Suomessa useampi kuin joka kolmas kuolemaan johtanut tapaturma tapahtuu alkoholin vaikutuksen alaisena. Alkoholitapaturmia voidaan ehkäistä samoilla keinoilla, joilla tapaturmia yleisesti pyritään ehkäisemään ja alkoholihaittoja vähentämään.

3.2 Tulipalojen, palokuolemien ja muiden onnettomuusriskien vähentäminen

Kuolemaan johtaneiden tulipalojen yleisin syttymissyys Suomessa on tupakointi ja siihen liittyvä huolimaton tulenkäsittely. Suurimmassa osassa tapauksia on kyse tupakoinnista vuoteessa tai sohvalla. Tupakoinnista alkunsa saaneen palon uhri on usein alkoholin tai muiden päihteiden vaikutuksen alainen. Ikääntyminen ja syrjäytyneisyyden lisääntyminen ovat tulevaisuudessa haasteet asumisen paloturvallisuudelle. Alentunut toimintakyky on keskeinen taustatekijä tulipalojen syttymisessä ja erityisesti henkilövahingoissa.

Toimintakyvyltään rajoittuneen asukkaan pelastamista tulipalotilanteessa ei kyetä turvaamaan pelastustoimen operatiivista valmiutta kehittämällä. Tällaisissa kohteissa asukkaan paloturvallisuutta on parannettava rakennuksen teknistä suojaustasoa nostamalla, kuten lisäämällä automaattisia sammutuslaitteita. On huolehdittava, ettei päihdeongelmaisia asuteta huonokuntoisiin ja paloturvallisuudeltaan riskialttiisiin kohteisiin. Henkilöturvallisuuden kannalta vaativiin kohteisiin, joissa paloturvallisuuden riskit johtuvat tilojen käyttötavasta ja henkilöiden rajoitetusta tai alentuneesta toimintakyvystä, tulee laatia turvallisuusselvitys, jonka pohjalta määritetään rakenteelliset ja muut toimenpiteet riittävän turvallisuustason saavuttamiseksi. Tyypillisiä turvallisuusselvityskohteita ovat erityisryhmien palvelutalot, ryhmäasunnot, hoitokodit ja vastaavat tilat sekä sairaalat. Pelastussuunnitelmassa on mm. selvitettävä, miten rakennuksessa tai tilassa olevien heikentynyt toimintakyky otetaan huomioon vaaratilanteisiin varautumisessa.

Lainsäädännön muuttumisen vuoksi organisoituminen sekä yhdessä tekeminen eri organisaatioiden ja viranomaisten välillä on helpottunut. Salassapitosäännökset ovat siinä määrin muuttuneet, että esimerkiksi sosiaaliviran-

omaiset ovat velvollisia ilmoittamaan palonvaarasta tai muusta onnettomuusriskistä pelastusviranomaiselle.

Turun kaupungin hyvinvointitoimialan eri tulosalueet sekä vuokra-asunnoista vastaavat tahot ovat organisoituneet yhteistyöhön alueellisen pelastusviranomaisen kesken. Uusia yhteistyömahdollisuuksia tullaan jatkossa kehittämään entisestään.

Turun kaupungin hyvinvointitoimialalla sekä alueellisella pelastustoimella on ympärivuorokautinen päivystys ja mahdolliset akuutit riskitapaukset voidaan tarvittaessa hoitaa yhteistyössä viipymättä.

Alueellinen pelastustoimi on muokannut toimintaansa siten, että erityisryhmiin kiinnitetään entistä suurempaa huolenpitoa. Laitoksella on tehtäviinsä koulutettua erityishenkilöstöä, jotka perehtyvät ongelmatapauksiin päätyökseen.

4 Ilkivallan, vahingontekojen ja katuväkivallan vähentäminen

4.1 Ilkivallan, vahingonteon ja väkivallan käsitteistä

Yleisesti ilkivallalla tarkoitetaan hyviä tapoja loukkaavaa tai yleistä järjestystä häiritsevää käyttäytymistä julkisella paikalla.

Rikoslain 17 luvun rikosnimikkeenä "ilkivalta" on sidottu virantoimitustilan- teiden häiritsemiseen tai aiheettoman hätäilmoituksen tekemiseen taikka hätäjarrun ilkivaltaiseen käyttöön. Järjestyslaissa taas on kielletty yleisen järjestyksen häiritseminen tai turvallisuuden vaarantaminen yleisellä paikalla. Poliisilain nojalla poliisi voi poistaa paikalta tai ottaa kiinni henkilön, joka aiheuttaa huomattavaa häiriötä tai välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

Rikoslain mukaisesta ilkivallasta tai järjestyslain mukaisesta järjestysrikkomisesta voi seuraamuksena olla sakkorangaistus tai rikesakko.

Yleistä järjestystä häiritsevänä ja jopa turvallisuutta vaarantavana ilmiönä voidaan pitää viime vuosina lämpimään vuodenaikaan yleisillä paikoilla voimakkaasti lisääntyntä aggressiivista rihkaman kaupustelua ja kerjäämistä. Sitä ovat toteuttaneet lähinnä Romanian ja Bulgarian alueelta saapuneet "kerjäläisturistit". Osa näistä kerjäläisistä ei aiheuta minkäänlaista häiriötä, mutta osa liittyyne laajempaan organisoituun rikollisuuteen, joka tekee vuosittain myös lukuisia asunomurtoja eri puolilla maata. Samalla taskuvarkaudet ovat lisääntyneet.

Vahingontekoa on kaikki yksityisen tai julkisen omaisuuden tahallinen ja oikeudeton hävittäminen, vahingoittaminen, turmeleminen, liikaaminen tai rikominen - kuten seinien töhriminen, autojen potkiminen tai jätteasioiden rikominen. Myös tietovahingon tahallinen aiheuttaminen on vahingontekona rangaistavaa. Tällaisissa tapauksissa kohteena ovat esimerkiksi asiakirjat, filmit, valokuvat tai tietokoneella tallennetut tiedot.

Vahingonteosta on säädetty rikoslaissa, jossa se on jaettu tavalliseen, törkeään ja lievään tekemuotoon, mikä määrää myös käytettävän rangaistusasteikon. Jos vahingonteon tai lievän vahingonteon kohteena on ainoastaan yksityinen omaisuus, ei poliisilla ole toimivaltaa tutkia asiaa, ellei asianomistaja eli vahinkoa kärsinyt taho sitä vaadi.

Väkivalta rikosoikeudellisena käsitteenä tarkoittaa lähinnä oikeudetonta fyysistä vaikuttamista toiseen ihmiseen, kuten pahoinpitely tai raiskaus. Nykyään puhutaan myös "henkisestä väkivallasta", jolla taas tarkoitetaan pitkäkestoista sanallista kiusaamista, mistä katuväkivallassa ei ole kysymys.

Pahoinpitelystä on säädetty rikoslaissa. Pahoinpitelyä on henkilön toiseen henkilöön kohdistama fyysinen väkivallanteko tai terveyden vahingoittaminen. Usein pahoinpitely ilmenee nyrkiniskuina, potkuina tai puukotuksina, mutta pahoinpitelyksi voidaan määritellä myös vaikkapa se, että HIV-positiivinen harrastaa seksiä kertomatta tartunnastaan.

4.2 Keinot ja toimenpiteet katuväkivallan ja vahingontekojen vähentämiseksi

Katuväkivallan ja vahingontekojen vähentämiseksi on käytettävissä mm. seuraavia keinoja:

- valvonnan tehostaminen ja näkyvyyden lisääminen
- nopea ja ennalta estävä puuttuminen häiriökäyttäytymiseen ja töhrimiseen
- päihteiden saatavuuden ja käytön valvonta
- ympäristön kehittäminen ja
- tiedotus ja valistus tekojen inhimillisistä ja rikosoikeudellisista seurauksista sekä vahinkojen korvaamisesta.

Valvonnan tehostaminen ja näkyvyyden lisääminen käsittää niin teknisen valvonnan (kameravalvonta) kuin poliisin ja muiden toimijoiden läsnäolon häiriöalttiissa paikoissa oikeaan aikaan. Tähän liittyvät mm eri toimijoiden hyvä ja saumaton yhteistoiminta sekä erilaiset ”tehovalvontaiskut”.

Väkivallan suhteen erityisen alttiita paikkoja ovat yökerhojen edustat ja grillijonot ravintoloiden sulkemisaikaan. Aggressiivista kaupustelua ja kerjäämistä tapahtuu enimmäkseen päiväaikaan ydinkeskustassa sekä automarkettien piha-alueilla. Nuorison päihteiden käyttö ja sen aiheuttamat ongelmat kulmineituvat perjantai- ja lauantai-iltoihin eri puolille kaupunkia nuorten suosimiin kokoontumispaikkoihin.

Yhä useammin järjestetään myös puistoissa tai erikseen vuokratuissa kokoontumistiloissa ”bileitä”, joihin väki (nuoriso ja nuoret aikuiset) kutsutaan sosiaalisen median kautta. Näihin kerääntyy usein paljon väkeä ja niissä nautitaan päihteitä, mistä syystä epäjärjestystä syntyy. Tällaista tilaisuutta voidaan pitää kokoontumislain vastaisesti järjestettynä yleisötilaisuutena.

Varhaisella puuttumisella ja verkostoitumisella on suuri vaikutus ennaltaehkäisevässä työssä niin vahingontekojen kuin katuväkivallankin torjunnassa. Matala puuttumiskynnys on osoitus välittämisestä ja yhteinen verkostoitunut määrätietoinen toiminta lisää vaikuttavuutta.

Päihteet ovat mukana suurimmassa osassa katuväkivaltaa tai vahingontekoja. Päihteiden saatavuuden kontrollointi ja niiden käytön sekä alkoholilain ja järjestyslain noudattamisen tehokas valvonta on oleellista väkivallan ja vahinkojen torjunnassa. Erityisesti kiinnitetään huomiota alaikäisten päihteiden käyttöön, missä korostuu koulun, vanhempien, viranomaisten sekä lasten ja nuorten parissa toimivien vapaaehtoisjärjestöjen rooli. Esimerkiksi Vanhempainverkoston ”K-18 Älä välitä” -toimintamallilla pyritään tehostamaan alkoholin myynnin ja välityksen valvontaa. Toimintamalli painottaa vanhempien vastuuta nuorten päihteiden käytössä..

Asuin- ja liikkumisympäristöjen siisteys vaikuttaa mielikuvaan niiden turvallisuudesta. Epäsiisteys ja ilkivallan jälkien hidas poistaminen vähentää turvallisuuden tunnetta ja edistää välinpitämättömyyttä. Tutkimustuloksien on osoitettu, että turvattomaksi ja epäsiistiksi koetussa ympäristössä esiintyy rikoksia, onnettomuuksia ja tapaturmia enemmän kuin siellä, missä kunnossapito- ja puhtaanapitotoimista on huolehdittu. Laittomien graffitien torjunnassa tähdätään asennekasvatuksella ja tiedottamisella niiden ennaltaehkäisyyn. Ilkivaltaan syyllistyneiden toiminta pyritään pysäyttämään ennen kuin teot pääsevät kasautumaan. Kaupunki ja poliisi tekevät yhteistyötä sekä valistuksessa että korvausvaateiden sovittelussa. Ympäristön kehittämisen osalta pyritään parantamaan erityisesti valaistusta. Asuinympäristöjen viihteyttä edistetään asukkaiden ja viranomaisten yhteistyöllä siten kuin Turun kaupungin osallisuuden ja vaikuttamisen toimintamallin kaupunginosa- ja teemaosallisuusluvussa on esitetty (2012;3.1)

Hyvällä ja vastuullisella tiedottamisella ja valistuksella pystytään vaikuttamaan kaupunkilaisiin pelkoa kuitenkaan lietsomatta sekä laajentamaan valvonnan vaikutuspiiriä. Esimerkiksi vähäiseksikin tarkoitettu väkivalta (tönäiseminen) voi aiheuttaa kohdehenkilölle vakavan tai jopa kohtalokkaan kallovamman. Nuorisolle suunnattu ja oikealla tavalla toteutettu tiedottaminen voi vuosittain pelastaa useita henkilöitä vakavalta vammautumiselta.

4.3 Festivaalien ja kaupunkitapahtumien häiriövaikutukset kaupungissa

Turku profiloituu tapahtumien kaupunkina, erityisesti kesäaikaan. Turun Kansalliseen kaupunkipuistoalueeseen kuuluva kaupunkia halkova jokisuisto ja joen rannat puistoineen luovat kaupungin ydinkeskustaan keitaan, joka houkuttelee oleskeluun ja aktiviteetteihin. Näihin puitteisiin keskittyy vilkasta ravintola- ja tapahtumatoimintaa.

Yleisön kerääntyessä joen läheisyyteen syntyy erityisiä riskitekijöitä, näistä yleisin on jokeen putoaminen tai veteen hyppääminen. Aurajoki virtaa syvien pystysuorien graniittireunusten ohjaamana, siksi vedestä ylös kiipeäminen on lähes mahdotonta. Vaaraa aiheuttaa myös jokeen heitetty esineet, mm. puistonpenkit, polkupyörät, ostoskärryt jne. Talvella jokirannassa riskin aiheuttaa heikko jää.

Suojavarusteina joen reunukseen on asennettu ketjut, joista henkilö voi kantella itseään veden pinnalla. Lisäksi rannoilla on säännöllisin välein pelastustikkaita ja -renkaita. Irtopenkkejä on korvattu kiinteillä penkeillä ja rannoilla on kielto-merkkejä veteen hyppäämisestä. Sukeltajat myös siivoavat joen pohjaa aika ajoin vapaaehtoispuhdistuksella tai näytösluontoisesti. Tapahtumien aikana tapahtumajärjestäjiltä vaaditaan pintapelastusryhmä sekä aidoituksia.

Lisääntyvänä ilmiönä on luvattomien ns. spontaanien tapahtumien organisoituminen jokialueella ja puistoissa. Yleisiä tapahtumanjärjestäjien vastuita ei kyetä kohdistamaan yksittäiseen järjestäjään. Tieto tapahtumasta kulkee sosiaalisessa mediassa. Kaupungin intressipiirissä kuitenkin on, että ainutlaatuisia jokialuetta käytetään kaikille yhteisenä ja tapahtumien aikana erityistä ohjelmaa tarjoavana väkijoukkoja kokoavana alueena. Parhailaan käynnissä oleva kaupungin tapahtumatoiminnan organisointi ja tapahtumajärjestäjien kasvava kiinnostus keskustaa, jokialuetta ja jokisuuta kohtaan tulee vilkastuttamaan joen rantoja entisestään. Jokisuun itärannan rantakatu- ja asuinalueen valmistuminen noin vuonna 2017 kasvattaa aktiivikäytössä olevaa jokirantaa.

Turvallisuusnäkökohtia tulee huomioida vilkastuvalla jokialueella. Päävastuu suunnittelussa on Kiinteistöliikelaitoksella sekä Konsernihallinnossa kaupunkisuunnittelu- ja vetovoimatoiminnot -vastuualueilla yhteistyössä Turun Satama Oy:n kanssa.

4.4 Väkivaltaisen ekstremismin torjunta

Kun väkivaltaa käytetään, sillä uhataan, se oikeutetaan tai siihen kannustetaan aatemaailmalla perustellen, on kyse väkivaltaisesta ekstremismistä. Ilmiö ei vielä ole Turussa noussut vahvasti esille, mutta sen ehkäisemiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Keskeisimpiä asioita toimenpiteissä on nuorten syrjäytymisen estäminen, jonka hyväksi Turussa on paljon erilaisia toimenpiteitä vireillä. Siihen liittyen kaupunginjohtaja nimesi sisäasiainministeriön pyynnöstä vapaa-aikatoimialan osastopäällikkö Ritva Jykelän Turun edustajaksi sisäasiainministeriön kansalliseen työryhmään vuosiksi 2012–2015. Väkivaltaisen ekstremismin ehkäisemisen valmistelua ja koordinoitua varten perustettiin Turkuun poikkihallinnollinen verkosto, johon kutsuttiin hallintokuntien edustajien lisäksi myös muita viranomaisia.

4.5 Lähisuhde- ja perheväkivallan torjuminen

Turun kaupunginjohtaja teki kesällä 2007 päätöksen Turun väkivalta työryhmän nimeämisestä. Sosiaali- ja terveystoimen johtoryhmä nimesi 2012 lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisytyön yhdyshenkilön poikkihallinnolliseen koordinaatioryhmään. Tehtävään nimettiin henkilö Turun kaupungin hyvinvointitoimialan terveyden edistämisen yksiköstä ja tehtävä on osa kyseisen henkilön toimenkuvaa.

Lähisuhdeväkivallan työryhmä koostuu moniammatillisesta kokoonpanosta ja edustus on poliisista, sivistystoimialalta, lastensuojelusta, päihdepalveluista, seurakunnasta sekä kolmannen sektorin palveluntuottajista (a-klinikka, Nuorisoasema, Turun ensi- ja turvakoti, Tyks, Turun kriisikeskus, Kasvatus - ja perheneuvola, Nuorisoasiankeskus, Lounais-Suomen poliisilaitos, Rikosuhripäivystys, Seurakunta/diakoniatyö, Varsinais-Suomen sovittelutoimisto, SPR nuorten turvatalo, Lausteen perhetupa, Yrkeshögskolan Novia).

Lähisuhde väkivallan ehkäisytyöryhmä on luonut Turkuun moniammatillisen toimintamallin erityisesti lähisuhteissa ja perheissä tapahtuvan väkivallan tunnistamiseen, varhaiseen puuttumiseen ja eri osapuolten auttamiseen. Turun malli lähisuhde- ja perheväkivaltaan puuttumisessa on päivitetty 2013. (turku.fi -> terveys -> terveyden edistäminen -> lähisuhdeväkivallan ehkäisy, Turun malli lähisuhdeväkivaltaan puuttumisessa 2013).

Työryhmä on kokoontunut neljä kertaa vuodessa ja se on toteuttanut mm. palvelumuistion auttajille sekä järjestänyt vuosittain koulutusta yhdessä Turun ammattikorkeakoulun kanssa. Lisäksi ryhmässä on käyty läpi eri organisaatioiden tilannetta ja valmiutta kohdata lähisuhde- ja perheväkivallan uhreja.

Sosiaalityön tulosalueella kohdataan perhe- ja lähisuhdeväkivallan tai sen uhan alla olevia asiakkaita aikuis- ja lapsiperhesosiaalityössä sekä lastensuojelun sosiaalityössä. Perhe- ja lähisuhdeväkivalta pitää sisällään monia väkivaltaisia käyttäytymistapoja kuten:

- uhkaamista
- pelottelua

- manipulaatiota
- eristämistä
- psykologista ja sanallista väkivaltaa
- varattomana ja nälkäisenä pitämistä
- fyysistä väkivaltaa ja/tai
- seksuaalista väkivaltaa.

Perheväkivalta ei ole yksityisasia vaan rangaistava teko. Poliisi tutkii kaikki tapaukset, joista saa tiedon. Rikoslain mukaan myös henkinen väkivalta voidaan rinnastaa ruumiilliseen väkivaltaan.

Erityistä huomiota sosiaalityön tulosalueella kiinnitetään perheväkivaltaan, joka kohdistuu lapsiin. Väkivallan näkeminen voi aiheuttaa lapsessa oireita, koska se tuo mukanaan pelon ja uhkan ilmapiirin. Perheväkivallan keskellä kasvaneilla lapsilla voi ilmetä käyttäytymishäiriöitä. Lapsiin kohdistuvasta pahoinpitelystä tai seksuaalisen hyväksikäytön epäilystä tulee aina tehdä lastensuojeluilmoitus. Asiaa selvittävä sosiaalityöntekijä tekee pahoinpitelyn ja/tai seksuaalisen hyväksikäytön epäilystä rikosilmoituksen poliisille.

Turun kaupungin hyvinvointitoimialan sosiaalityön tulosalueen Sosiaali-päivystys on taho, johon voi ottaa yhteyttä virka-aikana, mikäli tarvitsee päivystyksen omaisesti tukea ja apua perheväkivaltilanteeseen, jos ei ole asiakkaana sosiaalityön tulosalueella tai jos ei tavoita omaa sosiaalityöntekijäänsä. Varsinkin lastensuojeluasioissa sosiaalipäivystys on taho, johon saa nopeasti yhteyden ja jossa on koko ajan sosiaalityöntekijöitä. Virka-ajan ulkopuolella kiireellisissä tapauksissa yhteys sosiaalipäivystykseen tehdään hätäkeskuksen kautta.

Asiakkaita ohjataan myös muihin auttaviin tahoihin, kuten Rikosuhripäivystykseen ja Turun ensi- ja turvakotiin. Uhkaavassa tilanteessa perheväkivallan uhri voi mennä suoraan Turun turvakotiin. Sosiaalityön tulosalue tiedottaa myös lähestymiskiellosta.

5 Liikenneturvallisuuden parantaminen

5.1 Liikenneonnettomuustilanne Turussa

Eri toimialojen tekemän liikenneturvallisuustyön koordinointi ja motivointi on tärkeää. Kaupungin turvallisuussuunnitelma on väline tässä asiassa ja se toimii samalla kaupungin liikenneturvallisuussuunnitelmana.

Tilastokeskuksen tilastojen mukaan liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden ja kuolleiden määrä on 90-luvulta lähtien vähentynyt. Vuotta 2012 lukuun ottamatta Liikennevakuutuskeskuksen ja Tilastokeskuksen tilastojen mukaan sekä liikenneonnettomuuksien että loukkaantuneiden määrä asukasta kohden on Turussa suurempi kuin muissa Suomen suurissa kaupungeissa ja maassa keskimäärin.

Turun seudun kestävä ja turvallisen liikkumisen suunnitelmassa on arvioitu liikenneonnettomuuksien aiheuttamia yhteiskunnallisia kustannuksia. Tilastokeskuksen onnettomuusaineiston (vuosilta 2001–2010) tietojen ja Tieliikenteen ajokustannusten yksikkö-arvojen 2010 (Liikenneviraston ohjeita 21/2010) perusteella Turussa tapahtuneista liikenneonnettomuuksista on aiheutunut vuosittain keskimäärin 72,3 miljoonan euron kustannukset. Kunnan osuudeksi onnettomuuskustannuksista on arvioitu noin 15–20 %, eli 12,6 miljoonaa euroa vuodessa.

5.2 Henkilövahinko-onnettomuuksien vähentäminen

Liikenneturvallisuuustyö on tärkeää käsittää laajemmin kuin vain liikenneympäristön teknisenä kohentamisena. Oleellinen osa turvallisen liikkumisen edistämistä on asenteisiin ja toimintatapoihin vaikuttaminen. Asenteet turvalliseen liikkumiseen alkavat muodostua jo lapsena, usein vanhempien esimerkin mukaisiksi. Siksi on tärkeää kehittää koulujen liikennekasvatusmenetelmiä esimerkiksi yhteistyössä Liikenneturvan ja Turun yliopiston kanssa.

Joukkoliikenteen houkuttelevuuden parantaminen vaikuttaa liikenneturvallisuuteen sitä kautta, että se vähentää henkilöautolla tehtäviä matkoja ja sitä kautta myös onnettomuuksia.

Fyysisen ympäristön parantaminen on välttämätöntä, jotta onnettomuuksia saadaan vähennettyä. Onnettomuuskustannuksiin verrattuna liikenneturvallisustoimenpiteisiin käytetyt varat ovat Turussa hyvin pienet. On tärkeää löytää ne toimenpiteet, joilla saadaan suurin vaikutus turvallisuuden parantamiseen. Kaupungin on syytä kehittää sekä liikenneturvallisuuustyötä että liikenneympäristön puutteiden parantamista. Molemmat edellä mainitut toimet edellyttävät uusia työtapoja toimialojen kesken. Fyysisten toimenpiteiden alueellinen painopiste on ensimmäisessä vaiheessa keskusta ja pääväylät, joissa tapahtuu suurin osa jalankulkuonnettomuuksista.

Sekä liikenneonnettomuuksien tapahtumistodennäköisyys että onnettomuuksien seurausten vakavuus ovat vahvasti sidoksissa liikenteen nopeustasoon. Onnettomuuksien on todettu vähenevän taajamaolosuhteissa 2–4 %, kun autojen keskinopeus laskee 1 km/h. Nopeuksien alentaminen keskustassa ja asuinalueilla on tehokkain yksittäinen keino onnettomuuksien vähentämiseksi ja nimenomaan loukkaantumisten vähentämiseksi.

Nopeuksien alentaminen on keskustaolosuhteissa tehokas keino liikenteen meluhaittojen vähentämiseen. Meluhaittoja voidaan vähentää myös rajoittamalla läpiajoa asuinkaduilla. Nopeusrajoituksen alentamista ja läpiajon rajoituksia valvomaan tarvitaan tehokasta valvontaa ja fyysisiä toimenpiteitä. Kaupungin ja poliisin yhteistyötä nopeusvalvonnassa on syytä tiivistää. Kii-reellisimmin rahoitusta edellyttävät ne hidastustoimenpiteet, jotka on jo todettu tarpeellisiksi ja suunniteltu ja odottavat toteutusta. Rahoituksen vähyden vuoksi vain pieni osa kuntalaisten hidastealoitteista on johtanut hidasteiden toteuttamiseen. Kysyntä ja tarve hidastetoimenpiteille on kuitenkin suuri ja vaatisi selvästi rahoituksen lisäämistä.

5.2.1 Kevyen liikenteen turvallisuuden parantaminen

Strategisena linjauksena kaupungissa ollaan suosimassa pyöräilyä ja jalankulkua erityisesti kaupungin keskustassa. Tämä edellyttää jalankulku- ja pyöräteiden sekä suojateiden turvallisuuden lisäämistä. Liikenteen rauhoittaminen keskustassa yleensä ja erityisesti keskustan asuntokaduilla edellyttää uudenlaista ajattelua ja tilanjakoa kaduilla. Rauhallisempi liikenne parantaa sekä turvallisuutta, turvallisuudentunnetta että viihtyvyyttä keskustassa. Turvallisuuden ja asuinviihtyisyyden parantamista on painotettava keskustan kaavoituksessa ja liikennesuunnittelussa.

Poliisin dokumenttien mukaan Turussa tapahtuu suojateillä vuosittain 20–30 auton ja jalankulkijan välistä kolaria. Näissä onnettomuuksissa on viime vuosina kuollut muutama ja vammautunut useita ihmisiä. Auton ja jalankulki-

jan välinen kolari on jalankulkijalle äärimmäisen vaarallinen tapahtuma, mistä syystä juuri näitä onnettomuuksia on pystyttävä ehkäisemään.

Lapsilla ja liikuntaesteisillä on huonoimmat edellytykset selviytyä vilkkaassa liikenteessä, joten jalankulkuympäristön parantaminen koulujen ympäristössä ja liikuntaesteisten paljon käyttämillä alueilla on ensisijaista. Menetelmänä voidaan käyttää ns. vaaranpaikkakartoitusta, jonka pohjalta voidaan laatia ohjeet turvallisesta liikkumisesta. Hoitolaitosten ja koulujen pihoista on syytä laatia liikenneturvallisuusohjeet.

Työmaiden väliaikaisissa liikennejärjestelyissä jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden turvallinen kulku on usein järjestetty puutteellisesti, vaikka kyseessä voivat olla suuretkin kulkijamäärät ja etenkin jalankululle pitkät kiertomatkat tai hankalat kadunylitykset. Työmaiden järjestelyissä on hoidettava paremmin suojattomien kulkijaryhmien turvallinen kulku ja sen ohjaaminen. Työmaiden valvontaa on syytä tehostaa ja tarvittaessa asettaa sanktioita huonosti hoidetuista järjestelyistä.

Pyörätieverkossa on paljon sellaisia kohtia, joissa yhteys katkeaa tavalla tai toisella eikä reitin jatkuminen ole pyöräilijälle itsestään selvää. Joissakin kohteissa olisi tarpeen parantaa viitoitusta ja joissakin rakentaa lyhyehköjä matkoja uutta väylää tai parantaa nykyistä. Myös näkemissä on paljon puutteita.

Poliisi kohdistaa valvontaansa erityisesti kuljettajan suojatiesääntöjen noudattamiseen ja tiedottaa valvonnasta näytävästi.

5.2.2 Mopo-onnettomuuksien vähentäminen

Mopolla ajo on nykyään sallittu tiettyjen suurempien katujen varrella olevilla kevyen liikenteen väylillä. Mopojen sallittu nopeus on 45 km/h ja viritetyillä mopoilla ajetaan jopa 70 km/h. Mopojen suuri nopeus on vaaraksi kevyen liikenteen väylien muille käyttäjille, mutta myös mopoilijoille itselleen. Risteyksessä kääntyvät autot eivät esimerkiksi ehdi havaita nopeasti lähestyvää mopoa, koska näkemää ei ole riittävästi. Kaupunkiolosuhteissa ei ole yleensä mahdollista mitoittaa näkemiä mopojen nopeuden mukaan. Mopojen ajon salliminen jalankulku- ja pyöräteillä tulee vaatimaan uudelleen harkintaa ainakin siinä vaiheessa, kun ELY lähtee toteuttamaan uusia maanteille annettuja ohjeita mopojen paikasta.

Mopoilun yhteydessä vääränlaiset asenteet ovat erityisesti ongelmana. Puutteet tiedoissa ja taidoissa sekä nuorille ominainen riskinotto ovat tekijöitä, jotka lisäävät mopo-onnettomuuksien määrää. Mopojen määrä on kasvanut selvästi viime vuosina ja mopo-onnettomuuksissa loukkaantuneiden määrä on lisääntynyt 2000-luvulla hälyttävästi. Nuorten mopoilijoiden lisäksi on syytä valistaa heidän vanhempiaan, koska mopon viritys tapahtuu usein vanhempien tietten.

Mahdollisia kanavia tiedon levittämiseen ovat koulut ja nuorisotoimi. Nuorisotoimella on mopoharrastustoimintaa, jossa jo nyt on ollut myös ajokoulutusta. Poliisi kohdistaa omaa mopovalistustaan Turussa erityisesti ammattikoululaisiin.

Turun koulujen vanhempainillat ovat yksi mahdollisuus tuoda asiaa myös vanhempien tietoisuuteen. On tärkeää, että kehitetään perinteisen yksisuuntaisen valistuksen tueksi sellaisia tiedonjakotapoja, joissa nuoret saadaan pohtimaan turvallisuusasioita itse ja käsittelemään niitä myös tunnetasolla.

5.2.3 Auto-onnettomuuksien vähentäminen

Yhtenä kiireellisimpänä fyysisenä toimenä tulisi etsiä onnettomuustilaston perusteella sellaiset risteykset, joissa näkemäesteet aiheuttavat onnettomuuksia, ja parantaa näkemiä tai muilla toimilla pyrkiä estämään onnettomuuksien synty.

Ajoratamerkintöjä esimerkiksi 30 km/h- ja 40 km/h-nopeusrajoitusalueilla on syytä lisätä ja merkintöjä yleisestikin pyrittävä selkiyttämään. Turvallisuuden kannalta oleelliset merkinnät, kuten suoja-alueet, tulisi saada talven jäljiltä kuntoon jo keväällä.

6 Päihdetorjunta

6.1 Taustatietoa Turun päihdetilanteesta

Turussa myytiin 8,6 litraa 100 prosentista alkoholia asukasta kohden vuonna 2012. Koko maata koskeva luku oli 7,7 litraa. Alkoholin myynti oli vähentynyt jonkin verran edellisestä vuodesta. Turussa on perinteisesti käytetty valtakunnallista keskiarvoa enemmän päihteitä. Syitä tähän ovat mm. kaupungin koko ja väestörakenne. Huumausaineiden saatavuus on isoissa kaupungeissa helpompaa. Satamakaupunkina Turku toimii kauttakulkukaupunkina myös huumausaineille. Turku on lisäksi opiskelijakaupunki, mikä näkyy alkoholinkäyttötilastoissa. Päihdehoidon ammattilaiset ovat kiinnittäneet huomiota erityisesti nuorten lisääntynyt kannabiksen käyttö ja lieventynyt asenne sen käyttöä kohtaan. Ilmiö näkyi etenkin Nuorten selviämisasemalla ja Lasten ja nuorten poliklinikan nuorisopoliklinikalla. Kannabiskokeilujen vuoksi nuorisopoliklinikalle ohjautui 92 nuorta vuonna 2012, luvun ollessa 45 vuonna 2011. Myös vuoden 2011 Kouluterveyskysely osoittaa, että nuorten asenteet kannabista kohtaan Varsinais-Suomessa ovat varsin myönteiset. Noin 70 % varsinaissuomalaisista lukiolaisista ilmoittaa hyväksyvänsä silloin tällöin tapahtuvan kannabiksen polton. Turkulaisista 8. ja 9. -luokkalaisista 8 % oli kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran. (THL, Kouluterveyskysely 2011, Varsinais-Suomen raportti.)

Alaikäisten osalta vuoden 2011 Kouluterveyskyselyn mukaan turkulaisista 8. ja 9. -luokkalaisista 14 % juo itsensä vähintään kerran kuukaudessa humaan. Alaikäisten alkoholinkulutuksen trendi jatkaa siis laskemistaan.

Turun huumausainetilanteesta ei aikuisten kohdalla ole saatavilla tilastoja. Päihteiden käyttäjiä kohtaavien työntekijöiden kokemustiedon mukaan huumausaineita suonensisäisesti käyttäjät käyttävät yleisimmin buprenorfiinia (Subutexia) ja amfetamiinia. Myös rauhoittavia ja opiaattijohdannaisia kipulääkkeitä käytetään väärin. Usein eri huumausaineita käytetään sekaisin.

6.2 Päihdehaittojen vähentäminen

Päihdehaittojen vähentämiseen tähtäävien toimien vaikuttavuutta ja tulokellisuutta on pyritty tutkimaan jo pitkään. Perinteinen valistus ja asennekasvatus eivät vaikuta pysyvästi ihmisten päihteiden käyttöön. Vaikuttavin ja myös kustannuksiltaan alhaisin keino vähentää väestön alkoholinkäyttöä on saatavuuden sääntely. Myös alkoholin riskikäyttäjien mini-interventiota voidaan pitää vaikuttavana keinona puuttua riskiryhmien alkoholinkäyttöön. Asunnottomuuden syntyä ehkäistään mm. päihteiden käyttäjille suunnatulla päiväkeskustoiminnalla, joka tähtää nimenomaan päihdehaittojen vähentämiseen. Koska alkoholiongelman hoito ei ole vaikuttavuudeltaan yhtä tehokasta kuin varhainen puuttuminen, koulutetaan hyvinvointitoimialan henki-

löstöä tunnistamaan ja puheeksi ottamaan päihdeongelmat mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Turun kaupunki oli mukana Kaste-ohjelman alaisessa päihde- ja mielenterveyspalvelujen kehittäminen Länsi-Suomessa -hankkeessa vuosina 2010–2013 (Länsi 2012 -hanke). Hankeen aikana laadittiin Turun mielenterveys- ja päihdeohjelma 2011–2015, joka linjaa Turussa tehtävää päihdetyötä. Ohjelma pohjautuu Kansalliseen mielenterveys- ja päihdesuunnitelmaan 2009–2015 (Mieli 2009) ja sen keskeisiä tavoitteita ovat palvelujen painopisteen siirtäminen korjaavista erityispalveluista ehkäiseviin lähipalveluihin ja terveyden edistämiseen, oikea-aikainen palveluohjaus ja siihen liittyvä hoito- ja poikkihallinnollinen yhteistyö sekä korjaavien erityispalvelujen roolin kehittäminen. Ohjelman toteutumista seuraa poikkihallinnollinen päihdetyön yhteistyöryhmä.

Kaupungissa tehtävästä ehkäisevästä päihdetyöstä vastaa Turun hyvinvointitoimialan alainen terveyden edistämisen yksikkö. Yksikkö on panostanut mm. koulujen päihdekasvatuksen kehittämiseen kolmivuotisessa Koulujen päihdekasvatuksen kehittämishankkeessa, jossa rakennettiin koulutusyhteistyömalli lasten ja nuorten päihdekasvatuksen toteuttamiseksi Turussa. Sosiaali- ja terveysministeriö on myöntänyt hankkeen toteuttamiseen terveyden edistämisen määrärahaa. Hanke toteutettiin vuosina 2010–2012.

Ehkäisevää päihdetyötä suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä Lasten ja nuorten nuorisopoliklinikan, Lounais-Suomen poliisin ennalta ehkäisevän päihdetyön, A-klinikkasäätiön Turun nuorisostaseman sekä Turun kaupungin nuorisopalvelujen etsivän nuorisotyön kanssa. Näiden tahojen edustajat koontuvat säännöllisesti Nuorten päihdemyrkytysten ehkäisytyöryhmässä vaihtamaan tietoja ja suunnittelemaan toimintaa. Lisäksi Turun alueella toimii kolmisenkymmentä ehkäisevän päihdetyön yhdistystä tai yhteisöä, joita sosiaali- ja terveyslautakunta avustaa.

Turun päihdepalvelujärjestelmä on kuvattu esimerkiksi Päihdepalvelujen tilinpäätöksessä (www.turku.fi/paihdeetyo). Korjaavaa päihdetyötä ja päihdehoitoa toteuttavat Turun hyvinvointitoimialan sosiaalitoimistot, asumis- ja päihdepalveluiden yksiköt, kaupungin päihdepsykiatrian yksiköt sekä Turun A-klinikan Länsi-Suomen palvelualueen toimipisteet, Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri ja Turun yliopistollinen keskussairaala (TYKS). Päihdetyö on pitkälti eri tahojen yhteistyötä. Päihteiden riskikäyttäjien ohjautumista hoidon piiriin on parannettu käynnistämällä Turussa v. 2013 aikuisten selviämisasema A-klinikan katkaisuhoidon yhteydessä. Lisäksi hyvinvointitoimiala hankkii päihdehuollon kuntouttavaa laitoshoidon eri puolilla Suomea toimivilta kuntoutumisyksiköiltä. Turun hyvinvointitoimialan päihdehoidon kustannukset ovat noin 9,5 miljoonaa euroa vuodessa. Ne jakaantuvat perusterveydenhuollon, sosiaalityön palveluiden ja erikoissairaanhoidon kesken.

7 Maahanmuuttajien kotouttamisohjelma

Maahanmuuttajien kotouttaminen sisältyy turvallisuussuunnitelmaan Turun kaupungin maahanmuuttajien kotouttamisohjelman (Kv 12.2.2007 § 38, Kh 14.1.2008 § 28) kautta.

Kotouttamisohjelman keskeiset kehittämiskokonaisuudet ovat

- suomen kielen opetuksen ja muun opetuksen kehittäminen
- väliinpuotoajanuorten kotouttamiseen panostaminen
- pienten lasten kotoutumisen tukeminen
- yhteistyö maahanmuuttajajärjestöjen kanssa

- maahanmuuttajien asumiskeskittymiin vaikuttaminen. Kotouttamisohjelmaa päivitettiin vuoden 2013 aikana osana Turun kaupungin muuta ohjelmatyötä.

Kotouttamisohjelmaan sisältyvien toimenpiteiden lisäksi turvallisuussuunnitelmaan sisällytetään lisäksi maahanmuuttajanaisiin ja lapsiin kohdistuva väkivalta, omakielisen neuvonnan ja ohjauksen saaminen sekä yhdenvertaisuuteen ja rasismiin liittyvät asiat. Näitä koskevat toimenpiteet on esitetty liitteenä olevassa toimenpidetaulukossa.

8 Valmiussuunnittelu

8.1 Kunnan varautumisvelvollisuus

Valmiuslain (1552/2011) mukaan kunnalla on varautumisvelvollisuus. Kuntien, kuntayhtymien ja muiden kuntien yhteenliittymien tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluun sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa.

Poikkeusoloja valmiuslain mukaan ovat:

- 1) Suomeen kohdistuva aseellinen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettava hyökkäys ja sen välitön jälkitila;
- 2) Suomeen kohdistuva huomattava aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhka, jonka vaikutusten torjuminen vaatii tämän lain mukaisten toimivaltuuksien välitöntä käyttöön ottamista;
- 3) väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuma tai uhka, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat;
- 4) erityisen vakava suuronnettomuus ja sen välitön jälkitila; sekä
- 5) vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti.

Poikkeusoloihin varautuminen liittyy usein kiinteästi myös toiminnan suunnitteluun poikkeusoloja lievempiä poikkeuksellisia tilanteita varten. Uhkakuvat ovat muuttuneet ja nykyään valmiussuunnitelmissa varaudutaan ensisijaisesti normaaliolojen häiriötilanteisiin, kuten veden- ja sähkönjakeluongelmiin.

8.2 Yhteiskunnan turvallisuusstrategia

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia on valtioneuvoston 2010 hyväksymä periaatepäätös, joka muodostaa yhteisen varautumisen ja kriisijohtamisen perustan yhteiskunnan kaikille toimijoille.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa on mainittu uhkamallit, joihin tulee varautua. Ne luovat varautumisen perustan myös kuntatasolle eli siihen, minkä tyyppisiin uhkiin myös kunnissa tulee varautua.

Strategiassa on kuvattu seuraavat uhkamallit:

- voimahuollon vakavat häiriöt

- tietoliikenteen ja tietojärjestelmien vakavat häiriöt – kyberuhkat
- kuljetuslogistiikan vakavat häiriöt
- yhdyskuntatekniikan vakavat häiriöt
- elintarvikehuollon vakavat häiriöt
- rahoitus- ja maksujärjestelmän vakavat häiriöt
- julkisen talouden rahoituksen saatavuuden häiriintyminen
- väestön terveyden ja hyvinvoinnin vakavat häiriöt
- suuronnettomuudet, luonnon ääri-ilmiöt ja ympäristöuhkat
- terrorismi ja muu yhteiskuntajärjestystä vaarantava rikollisuus
- rajaturvallisuuden vakavat häiriöt
- poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen painostus ja
- sotilaallisen voiman käyttö.

Turun kaupungin toimialat ovat laatineet toimialakohtaiset valmiussuunnitelmat, joiden lisäksi on laadittu Turun kaupungin valmiussuunnitelman yleinen osa.

9 Turvallisuussuunnitelman käsittely toimialojen johtoryhmissä

Toimialojen tulee käsitellä turvallisuussuunnitelma johtoryhmissään. Toimialojen tulee myös aikatauluttaa turvallisuussuunnitelmassa mainitut toimenpiteet suunnitelman voimassaoloajalle vuosiksi 2014–2016.

10 Turvallisuussuunnittelun seuranta ja raportointi

Turvallisuussuunnittelun toteutuksen seuranta ja koordinoitua varten on perustettu Turun turvallisuustyön koordinoitiryhmä. Ryhmän tehtävänä on koordinoita ja valvoa Turun turvallisuustyön laadintaa ja toteuttamista. Koordinoitiryhmä raportoi Turun turvallisuussuunnittelun ylintä johtoryhmää sekä kaupungin johtoa.

11 Suunnitelman täytäntöönpanoehdotukset

Seuraavaan taulukkoon on koottu turvallisuussuunnitelman toteutukseen liittyvät käytännön toimenpiteet. Taulukon oikeanpuoleisessa sarakkeessa on lueteltu toteutuksessa mukana olevia tahoja, joista ensiksi mainittu on aloitevastuullinen. Aloitevastuullisen tahon tehtävänä on toimia toimenpiteen käynnistäjänä, mutta lopullinen toteutusvastuu jakautuu kaikkien yhteistyötahojen kesken.

Taulukossa mainitut toimenpiteet eivät ole tärkeysjärjestyksessä. Osa toimenpiteistä ei aiheuta kustannuksia ja ovat helposti toteutettavissa, osa on jo vireillä tai käynnissä ja osa edellyttää erillistä resursointia ja pidempää toteutusaikataulua.

1. Asumisturvallisuuden parantaminen		
Tavoite 1.1. Tulipalojen vähentäminen / Toimenpiteet	Toteutus	Aloitevastuu (yhteistyötahot)
Neuvonta ja valistus	1.1.1. Neuvonta ja valistus kaupungin henkilöstölle <ul style="list-style-type: none"> ○ Toteutetaan pääsääntöisesti palotarkastusten yhteydessä. 1.1.2. Neuvonta ja valistus kaupunkilaisille <ul style="list-style-type: none"> ○ palotarkastukset, tapahtumat ja kampanjat 	1.1.1. Aluepelastuslaitos 1.1.2. Aluepelastuslaitos
Pelastuslaitoksen järjestämä koulutus sosi-aali- ja terveydenhuoltohenkilöstölle	1.1.3. Asumisturvallisuusriskien arviointi kotikäyntien yhteydessä <ul style="list-style-type: none"> ○ Ilmoitusvelvollisuus ilmeisestä palovaarasta tai muusta onnettomuusriskistä ○ Aluepelastuslaitos tarjoaa osaltaan koulutusta 1.1.4. Alkusammutuskoulutuksen järjestäminen. <ul style="list-style-type: none"> ○ Aluepelastuslaitos tarjoaa osaltaan koulutusta ○ Hyvinvointitoimiala hlo/3 vuoden välein 	1.1.3. Aluepelastuslaitos 1.1.4. Aluepelastuslaitos
Rakentamisen ohjaaminen / lausuminen seutu- ja asemakaavoitusvaiheessa	1.1.5. Turvallisen asuinympäristön huomioiminen aluerakentamisessa. <ul style="list-style-type: none"> ○ Yhteistyön lisääminen viranomaisten kesken ○ Erityisryhmien paloturvallisuustarpeet huomioon suunnitteluvaiheessa ○ Suojaus- ja turvallisuustason kohottaminen 1.1.6. Yhteistyön lisääminen viranomaisten kanssa. (rakennusvalvonta- ja kaavoitusviranomaiset)	1.1.5. Kiinteistöliikelaitos 1.1.6. Aluepelastuslaitos
Suojaus- ja turvallisuustason kohottaminen	1.1.7. Kaupungin omistamien hoito- ja hoivalaitosten sprinklaus	1.1.7. Kiinteistöliikelaitos
Tavoite 1.2. Kaatumisten ehkäisy	Toteutus	Aloitevastuu (yhteistyötahot)
Ennalta ehkäisevät kotikäynnit	1.2.1. Arvioidaan iäkkäille tarkoitettujen asuntojen, palveluasuntojen ja laitosten tilojen laatua, esteettömyyttä ja turvallisuutta osana toimintakyvyn heikkenemistä ennakoivien riskien tunnistamista.	1.2.1. Hyvinvointitoimiala
Kuntosalitoiminta ja tasapainoryhmät	1.2.2. Kuntosalitoimintaa järjestetään turkulaisille eläkeläisille ja voimaharjoittelua kotihoidon asiakkaille (kriteerit täyttävillä) ohjaajan kanssa.	1.2.2. Hyvinvointitoimiala
Henkilökunnan koulutus	1.2.3. Toimintamallin jalkauttaminen.	1.2.3. Hyvinvointitoimiala

Tavoite 1.3. Turvattuuden ja yksinäisyyden ehkäisy	Toteutus	Aloitevastuu (yhteistyötahot)
Yhteisöllisten asumismuotojen kehittäminen	1.3.1. Poikkihallinnollisen työn vahvistaminen ikääntyneiden asumisen ja elinympäristön kehittämisessä (ikäntymisen tuomat muutokset koskevat kaikkia kunnan toimi- ja palvelualueita) <ul style="list-style-type: none"> o Asumisen esteettömyys (palvelujen esteetön saatavuus ja saavutettavuus: asuinalueen palvelut, liikenneyhteydet /palveluliikennereitistöt, ulkoilumahdollisuudet /lähiliikuntapaikat/levähdyspaikat - tarkastuslista) 	1.3.1. Hyvinvointitoimiala
Neuvonta ja palveluohjaus	1.3.2. Varhainen tunnistaminen, ennakointi. Osallisuuden parantaminen. <ul style="list-style-type: none"> o Muistisairauksien varhainen toteaminen ja hyvät hoitokäytännöt o Yhteistyö 3. sektorin kanssa 1.3.3. Virike- ja virkistystoiminta <ul style="list-style-type: none"> o Kerhotoiminta, johon kaupunki hoitaa kuljetuksen 	1.3.2. Hyvinvointitoimiala 1.3.3. Hyvinvointitoimiala
2. Ilkivallan, vahingontekojen ja katu- väkivallan vähentäminen	Toteutus	Aloitevastuu (yhteistyötahot)
Tavoite 2.1. Vahingontekojen vähentäminen		
Kattava kameravalvonta	2.1.1. Poliisin ja kaupungin kanssa yhteinen projekti	2.1.1. Konsernihallinto, Poliisi, Kiinteistöliikelaitos
Poliisin ja muiden viranomaisten sekä kolmannen sektorin yhteistyön kehittäminen	2.1.2. Poliisilla on tiedot kaupungin alueella toimivista yksityisistä valvontakameroista sekä sopimus niiden kuvamateriaalin käyttöön saamisesta 2.1.3. Kun poliisille tehdään kokoontumislain mukainen ilmoitus yleisötilaisuudesta tai yleisestä kokouksesta yleisellä paikalla, muistuttaa poliisi määräyksellään järjestäjää ja järjestyksenvalvojia toimimaan kaikenlaisen rikollisuuden (myös vahingontekojen) ja järjestyshäiriön estämiseksi tilaisuudessa ja sen välittömässä läheisyydessä.	2.1.2. Poliisi 2.1.3. Poliisi
Töhrimisen ja vahingonteon ennalta ehkäiseminen ja tarvikkeiden saatavuus	2.1.4. Töhrimisvälineiden osalta suoritetaan valvontaa ja tarkastuksia potentiaalsiin hallussapitäjiin kohdistettuna, tarvikkeiden saatavuutta ei ole rajoitettu. <ul style="list-style-type: none"> o Poliisipartiot tarkastavat epäilyttäviä nuoria töhrimistarvikkeiden löytämiseksi. 2.1.5. Yleisestä siisteydestä pyritään pitämään huolta ennaltaehkäisevänä toimenpiteenä. <ul style="list-style-type: none"> o Töhrimiset pyritään poistamaan mahdollisimman nopeasti 	2.1.4. Poliisi 2.1.5. Kiinteistöliikelaitos
Pähteiden saatavuuden ja käytön valvonta	2.1.6. Käytössä erilaiset työmuodot ja viranomaisyhteistyö (mm AVI, hyvinvointitoimiala) - osa poliisin perustyötä.	2.1.6. Poliisi

Töhrimiseen puuttuminen, sovittelutoiminta, tiedotus ja koulutus	2.1.7. Sovittelutoimistolta saadaan seurantaraportit kuukausittain, henkilökunta osallistuu tutkinnan palavereihin.	2.1.7. Poliisi
Luvallisten graffitimaalauspaikkojen kokeilu	2.1.8. Toteutuu suunnitellusti	2.1.8. Vapaa-aikatoimiala
Yleisten paikkojen siisteys ja nopea siivous, kunnostu ja korjaus	2.1.9. Yhteistyötä kiinteistöliikelaitoksen, tonttien omistajien ja rakennusvalvonnan kanssa tiivistetään. 2.1.10. Yleisestä siisteydestä pyritään pitämään huolta ennaltaehkäisevänä toimenpiteenä ja vahingot korjataan nopeasti.	2.1.9. Ympäristötoimiala 2.1.10. Kiinteistöliikelaitos
Ilmoitusjärjestelmä epäkohtien ilmoitusta varten	2.1.11. Kaupungilla on nettisivuillaan palautejärjestelmä, jossa voi ilmoittaa kunnostustarpeista	2.1.11. Ympäristötoimiala
Tavoite 2.2. Katuväkivallan vähentäminen / Toimenpiteet	Toteutus	Aloitevastuu (yhteistyötahot)
Valvonnan ja sen näkyvyyden tehostaminen	2.2.1. Liikennevalvontakamerat käytössä poliisin tilannekeskuksessa <ul style="list-style-type: none"> o Lisäkameroita sijoitetaan yhteistyössä poliisin ja kaupungin kanssa 2.2.2. Poliisin ja muiden viranomaisten näkyvyys ja läsnäolo sekä yhteistyö <ul style="list-style-type: none"> o Näkyvyys painottuu tiettyihin viikonloppuihin, juhlapyyhiin ja yleisötapahtumiin 	2.2.1. Poliisi 2.2.2. Poliisi
Nopea ja ennalta estävä puuttuminen häiriökäyttäytymiseen	2.2.3. Tehokas puuttuminen uhkaavaan ja väkivaltaiseen käyttäytymiseen ja nopea tekijän vastuuseen saattaminen <ul style="list-style-type: none"> o Tietojohtoisen poliisitoiminnan painopistealueita o Tallentava valvontajärjestelmä 2.2.4. Järjestyslain tehokas valvonta <ul style="list-style-type: none"> o Valvonnassa painotetaan päihteiden käytön valvontaa 2.2.5. Aggressiivisen kaupittelun ja kerjäämisen vähentäminen <ul style="list-style-type: none"> o Aggressiiviseen kaupitteluun puututaan nopeasti heti keväällä ilmiön lisääntyessä. 2.2.6. Pahoinpitelyjen nopea ja tehokas tutkiminen <ul style="list-style-type: none"> o Pahoinpitelyjen tutkinta-ajat lyhentyvät 2.2.7. Sovittelutoiminen lisääminen <ul style="list-style-type: none"> o Sovittelujen määrä kasvaa 2.2.8. Anniskelupaikkojen ja yleisötilaisuuksien lupakäytäntö ja järjestyksenvalvojen ohjeistaminen <ul style="list-style-type: none"> o Alkoholilakiin ja kokoontumislakiin liittyvä lupahallinto toimii tarkoituksenmukaisesti ja järjestäjien sekä järjestyksenvalvojen toimintaa valvotaan. 	2.2.3. Poliisi 2.2.4. Poliisi 2.2.5. Poliisi 2.2.6. Poliisi 2.2.7. Poliisi 2.2.8. Poliisi
Ympäristön kehittäminen	2.2.9. Ympäristön rakenteelliset muutokset: valaistus, anniskelupaikat, taksitolpat, yögrillit <ul style="list-style-type: none"> o Tiedonkulkua kaupungin ja poliisin välillä kehitettävä 2.2.10. Kaupungin tilojen luvaton käyttö <ul style="list-style-type: none"> o Sosiaalista mediaa seurataan ja järjestäjiin pyritään ottamaan yhteyttä etukäteen 	2.2.9. Poliisi, Kaupunki 2.2.10. Kaupunki

3. Liikenneturvallisuuden parantaminen	Toteutus	Aloitevastuu (yhteistyötahot)
Tavoite 3.1. Liikenneonnettomuuksien vähentäminen / Toimenpiteet		
Asenteisiin ja toimintatapoihin vaikuttaminen	<p>3.1.1. Koulujen liikennekasvatuksen kehittäminen ja turvallisen liikkumisen ohjeet koululaisille ja vanhuksille</p> <p>3.1.2. Ohjausta ja yhteistoimintaa kaupunkisuunnitteluun, joukkoliikenteen, sivistystoimialan ja ehkäisevän vanhustyön kanssa.</p> <p>3.1.3. Lapsen turvallisuus liikenteessä</p> <ul style="list-style-type: none"> o Poliisin liikennevalvonta, median kautta suoritettava valistus <p>3.1.4. Koulukuljetusten laatukriteerit ja niiden valvominen</p> <p>3.1.5. Vanhempain valistaminen mopoilusta ja integrointi kouluopetukseen</p> <ul style="list-style-type: none"> o vanhempainillat ja koulupoliisivierailut <p>3.1.6. Mopoilutieto ja harrastustoiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> o Tiedotus koulujen ja netin kautta 	<p>3.1.1. Sivistystoimiala, Hyvinvointitoimiala</p> <p>3.1.2. Ympäristötoimiala, Sivistystoimiala, Hyvinvointitoimiala</p> <p>3.1.3. Poliisi, kaupungin viestintä</p> <p>3.1.4. Sivistystoimiala</p> <p>3.1.5. Sivistystoimiala</p> <p>3.1.6. Vapaa-aikatoimiala</p>
Fyysisen ympäristön parantaminen	<p>3.1.7. Hoitolaitosten ja koulujen alueet ja lähiympäristö</p> <p>3.1.8. Kevyen liikenteen puutteiden korjaus. Vuosittain toteutettavat korvausinvestoinnit</p> <p>3.1.9. Kaupunkiseudun pääpyöräilyverkon ja pyöräilyn laatukäytävien kehittämissuunnitelmasa on tekeillä muutamasta pilottireitistä parantamissuunnitelma</p> <p>3.1.10. Kahden ajokaistan ylitystarpeen poistaminen</p> <p>3.1.11. Mopot ajoradalle</p> <p>3.1.12. Vaaraa aiheuttavien näkemäesteiden poistaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> o Ajoratamerkintöjen selkeyttäminen ja jatkuva ylläpito o Näkemien parantaminen pyörätieristeyksissä <p>3.1.13. Liikenteen rauhoittaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> o Keskustan liikennesuunnittelussa keskeisenä tavoitteena on turvallisuuden ja asuinviihtyvyyden lisääminen erityisesti yöaikaan (liikenteestä aiheutuvan melun vähentäminen) o Arvioidaan tarvetta laskea nopeusrajoituksia 30 km/h asuinalueilla ja keskustassa o Nopeusrajoitusalueiden ajoratamaalaukset o Toteutetaan jo hyväksytyt hidasteet ja rahoitetaan ja ohjelmoidaan jatkotyö. Varataan riittävästi resursseja kohteiden suunnitteluun ja rakentamiseen 	<p>3.1.7. Kiinteistöliikelaitos</p> <p>3.1.8. Kiinteistöliikelaitos</p> <p>3.1.9. Ympäristötoimiala</p> <p>3.1.10. Kiinteistöliikelaitos</p> <p>3.1.11. Kiinteistöliikelaitos</p> <p>3.1.12. Kiinteistöliikelaitos, Ympäristötoimiala</p> <p>3.1.13. Kiinteistöliikelaitos, Ympäristötoimiala</p>
Joukkoliikenteen käytön lisääminen	<p>3.1.1. Turun seudun joukkoliikennesuunnitelma</p> <ul style="list-style-type: none"> o Selvitys bussien runkolinjoista ja raitiotieliikenteestä. 	<p>3.1.14. Ympäristötoimiala, Suunnittelutoimisto</p>

Tavoite 3.2: Ei hukkuneita vesillä / Toimenpiteet	Toteutus	Aloitevastuu (yhteistyötahot)
Fyysisen ympäristön parantaminen	3.2.1. Uintialueiden erottaminen venereiteistä 3.2.2. Aurajoen pelastautumisvälineiden ja -paikkojen lisääminen	3.2.1. Vapaa-aikatoimi (liikunta-palvelut) 3.2.2. Satama, Kiinteistöliikelaitos
Informointi	3.2.3. Kielloista ja rajoituksista informoiminen <ul style="list-style-type: none"> o Satama-alueen vesialueiden merkitseminen ja liikennemerkkien lisääminen merikortteihin. 	3.2.3. Satama
Viranomaistoiminnan ylläpitäminen	3.2.4. Poliisin ja rajavartiolaitoksen vesiliikenteen valvontatason säilyttäminen	3.2.4. Poliisi
4. Päihdetorjunta		
Tavoite 4.1. Lasten ja nuorten päihdeidenkäytön ennaltaehkäisy / Toimenpiteet	Toteutus	Aloitevastuu (yhteistyötahot)
Ennaltaehkäisy paikallistason yhteistyönä	4.1.1. Eri alojen ja tahojen paikallistason toimijoiden yhteistyön lisääminen <ul style="list-style-type: none"> o Poliisi tekee herkästi lastensuojeluilmoituksia hyvinvointitoimialalle o Koulujen vanhempainoiminta o Nuorten sosiaaliset taidot: 6-luokkalaisille järjestetään päihdekasvatustunteja koulujen päihdekasvatuksen kehittämishankkeessa luodun mallin mukaisesti. o Kouluterveyskysely: trendiseuranta o Alkoholien anniskelun ja vähittäismyyntin tehokas valvonta 	4.1.1. Vapaa-aikatoimiala, Nuorisopalvelut, Poliisi, Hyvinvointitoimiala, Sivistystoimiala
Koulutus eri ammattiryhmille	4.1.2. Poikkihallinnollinen päihdetyön yhteistyöryhmä kartoittaa koulutustarpeita ja järjestää koulutuksia tarpeen mukaan.	4.1.2. Hyvinvointitoimiala
4.2. Tavoite Varhainen puuttuminen päihdekokeiluihin ja päihdekäyttöön Toimenpiteet		
Varhaisen puuttumisen toimintamallien kehittäminen	4.2.1. Poikkihallinnollisen yhteistyömallin jatkaminen <ul style="list-style-type: none"> o Neuvoloiden (perhetuki) ja kouluterveydenhuollon roolin vahvistaminen o Koulun roolin vahvistaminen ja nuorten tukeminen o Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten elämänhallinnan ja työllistämisen tukeminen o Katutyön ja sosiaalisen nuorisotyön yhteistoiminnan tukeminen o Päihdetilinpäätös 4.2.2. Vanhusväestön päihdekäyttö <ul style="list-style-type: none"> o Puheeksi otto, tukipalvelutoiminta kaikissa kontakteissa 	4.2.1. Hyvinvointitoimiala, Sivistystoimiala 4.2.2. Hyvinvointitoimiala

4.3. Päihdehoitopolkujen kehittäminen / Toimenpiteet	Toteutus	Aloitevastuu (yhteistyötahot)
Päihdehoidon palveluketjujen ja hoidon jälkeisen tuen kehittäminen	4.3.1. Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asiakaslähtoisemmät palvelut palvelumuotoilulla <ul style="list-style-type: none"> ○ Matalan kynnyksen palvelujen kehittäminen ○ Päivätoimintakeskusten toiminnan tukeminen ○ Tukihenkilötoiminnan kehittäminen 	4.3.1. Hyvinvointitoimiala
Koulutus eri ammattiryhmille	4.3.2. Koulutusta eri ammattiryhmille ja eri-ikäisten asiakasryhmien kanssa työskenteleville ammattiryhmille <ul style="list-style-type: none"> ○ Hyvinvointitoimialan terveyden edistämisenyksikkö järjestää aiheenmukaista koulutusta päihdeongelmaisia kohtaavalle työntekijälle. ○ Hyto-henkilökunnan päihdetyöryhmä suunnittelee ja toteuttaa koulutuksia henkilökunnan tarpeiden mukaan. 	4.3.2. Hyvinvointitoimiala
5. Maahanmuuttajien kotouttaminen		
Toimenpiteet	Toteutus	Aloitevastuu (yhteistyötahot)
Kaupungin kotouttamisohjelma	5.1. Turun kaupungin maahanmuuttajien kotouttamisohjelma	5.1. Kaupungin toimialat
Maahanmuuttajanaisiin ja -lapsiin kohdistuvan väkivallan vähentäminen	5.2. Lähisuhde- ja perheväkivaltaan puuttumisen toimintamalli ja yhteistyöryhmän toiminta 5.3. Säännölliset tapaamiset poliisin ja kaupungin hyvinvointi- ja vapaa-aikatoimialan edustajien kesken	5.2. Hyvinvointitoimiala, 5.3. Poliisi, Hyvinvointitoimiala, Vapaa-aikatoimiala
Omakielinen ohjaus ja neuvonta	5.4. Omakielisen neuvonnan vakiinnuttaminen	5.4. Konsernihallinto, Hyvinvointitoimiala
Yhdenvertaisuus ja rasismin ehkäisy	5.5. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma	5.5. Konsernihallinto ja toimialat